

Kursplan

Fakulteten för samhällsvetenskap
Institutionen för didaktik och lärares praktik

4UVÄ04 UVK-kurs: Specialpedagogik för ämneslärare - inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 7,5 högskolepoäng

Special Needs Education for Subject Teachers, Specialisation for Upper Secondary School Teachers, 7.5 credits

Huvudområde

Utbildningsvetenskap

Ämnesgrupp

Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Nivå

Avancerad nivå

Fördjupning

A1N

Fastställande

Fastställd 2014-09-03

Senast reviderad 2015-10-12 av Fakulteten för samhällsvetenskap. Revidering av förkunskapskraven.

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2016

Förkunskaper

Ämnesstudier omfattande 90 hp i ett ämne inom ämneslärarutbildningen, 22.5 hp i kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) samt Verksamhetsförlagd utbildning I för ämneslärare, eller motsvarande.

Mål

Efter avslutad kurs förväntas den studerande kunna:

- förklara och kritiskt förhålla sig till begrepp rörande normalitet och avvikelse i relation till inkluderings- och exkluderingsfenomen i skola och utbildning samt problematisera konsekvenser på organisations-, grupp- och individnivå,
- beskriva olika former av utsatthet och funktionshinder ur lärande- och delaktighetsperspektiv i syfte att kunna möta ungas skiftande livsvillkor,
- argumentera utifrån ett specialpedagogiskt förhållningssätt och sådana färdigheter som krävs i det pedagogiska arbetet för att möta elevens olikheter,
- redogöra för funktionen hos skolans elevhälsa och samverkan mellan olika skolformer, stadier, professioner och myndigheter.

Innehåll

Kursen syftar till att fördjupa kunskaper om ungas lärande och utveckling, samt problematisera fältet mellan pedagogik och specialpedagogik utifrån olika teoretiska och praktiska perspektiv. Kursen syftar även till att den studerande ska utveckla specialpedagogisk kunskap för att utifrån ett inkluderande perspektiv och i samverkan

specialpedagogisk kunskap för att utifrån ett inkluderande perspektiv och i samverkan med andra aktörer kunna stödja alla elevers lärande och utveckling i grundskola eller gymnasium.

Kursen tar på ett fördjupat sätt upp frågor om lärande och dess villkor och möjligheter att bidra till en likvärdig utbildning för alla barn utifrån relationellt perspektiv. Begreppen normalitet och avvikelse behandlas och diskuteras i relation till inkluderings och exkluderingsfenomen i den pedagogiska praktiken. Här behandlas fenomen som diagnostisering och kategorisering av elever ur historiska och samhälleliga perspektiv, samt vilka funktioner detta fyller i olika kontexter på grupp och organisationsnivå, liksom dess konsekvenser för elevernas utveckling och identitetsskapande. Specialpedagogisk kunskap och kompetens i inkluderande lärandemiljöer studeras utifrån rumsliga, sociala och didaktiska aspekter.

Särskilt fokus riktas mot specialpedagogisk kunskap och stödinsatser med koppling till social utsatthet och funktionshinder i det pedagogiska arbetet. Specialpedagogiska perspektiv problematiseras, och möjligheter att kunna förebygga och undanröja skolsvårigheter i undervisningen granskas och värderas med hänvisning till uppdraget att skapa demokratiska lärprocesser. Digital kompetens behandlas i kursen i förhållande till specialpedagogiska perspektiv och elevers möjlighet att delta i undervisning.

I kursen behandlas även hur samverkan mellan olika skolformer, olika professioner och myndigheter kan utvecklas kring mötet med elevers skiftande livsvillkor och elever som far illa eller riskerar att fara illa. Samverkan kopplas även till elevhälsans betydelse och funktion för lärande och utveckling och hur skolan kan främja barn och ungas hälsa och förebygga ohälsa på såväl individ, som på organisationsnivå. Här behandlas också den viktiga frågan om pedagogens roll gällande tjänstemannaansvar i arbetet med elever som far illa eller riskerar att fara illa.

Professionsbas och professionell progression

I samband med fältstudier får den studerande en fördjupad kunskap om lärarprofessionens uppgifter och villkor. Kursen betonar vikten av ett vetenskapligt och professionellt förhållningssätt där utvecklingen av kunskaper och omdöme syftar till att stärka de studerandes förmåga att reflektera över och handla på adekvata sätt i relation till elevers lärande och skolans uppdrag. Lärarkompetens att möta elevers olikheter och varierande förutsättningar ur ett inkluderande perspektiv utvecklas. Den studerande arbetar med uppgifter med koppling till det praktiska arbetet i skolan och aktuella forskningsresultat. I utbildningen kopplas teori och praktik genom perspektivtagande och didaktisk reflektion för att gynna ett professionellt yrkeskunnande.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

I kursen diskuteras vetenskapsteoretiska perspektiv och olika synsätt på vad som utgör vetenskaplig kunskap. I kursen arbetar studenterna dessutom med att problematisera forsknings och utvecklingsarbeten som behandlar olika pedagogiska arbetssätt att möta elevers olikheter

Undervisningsformer

Undervisningen består av föreläsningar, seminarier, individuella uppgifter och gruppuppgifter samt fältstudier.

Ytterligare information om obligatoriska kursmoment återfinns i studiehandledningen.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

Examinationer sker genom seminarier, gruppuppgifter, individuell skriftlig och muntlig uppgift.

Oavsett examinationsform är det den enskilde studerandes prestationer som bedöms och betygsätts.

För betyget godkänd ska kursens mål vara uppnådda.

För att uppnå betyget väl godkänd på kursen krävs ett väl godkänd på den individuella avslutande examinationsuppgiften.

Omtentamen erbjuds inom sex veckor efter ordinarie tentamenstillfälle (inom ramen för ordinarie terminstid).

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till de studerande som gått kursen samt presenteras tillsammans med eventuellt vidtagna åtgärder för de studerande nästa gång kursen ges.

Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Övrigt

Eventuella merkostnader i samband med kursen bekostas av den enskilde studerande.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Ahlberg, Ann. (2013). *Specialpedagogik, ideologi, teori och praktik: att bygga broar*. Stockholm: Liber, (192 s). ISBN: 978-91-471142-1-2.

Aspelin, Jonas. (2013). Var är relationell specialpedagogik?. I Aspelin, J. (red.). *Relationell specialpedagogik: i teori och praktik*. Högskolan Kristianstad: Kristianstad University Press, (12 s). ISBN: 978-91-979422-8-7.

Aspelin, Jonas (2003). *Zlatan, Caligula och ordningen i skolan. En interaktionistisk analys*. Lund: Studentlitteratur, (174 s). ISBN: 9789144030272.

Asp-Onsjö, Lisa. (2010). "Specialpedagogik i en skola för alla – att arbeta med elever med skolsvårigheter." I: Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red) *Lärande, Skola, Bildning – grundbok för lärare*. Stockholm: Natur & Kultur. ISBN: 978-91-27-11800-3 (s 339-359).

Guvå, Gunilla. (2013). *Elevhälsans retorik och praktik*. Stockholm: Skolverket, (17 s). ISBN: 978-91-7559-030-1.

Hugo, Martin. (2007). *Liv och lärande I gymnasieskolan: En studie om elevers och lärares erfarenheter I en liten grupp på gymnasieskolans individuella program*. Jönköping University: School of Education and Communication, (198 s). ISBN: 91-974953-5-2.

Karlsudd, Peter. (2007). The "Narrow" and the "Wide" Activity: The Circumstances of Integration. *The International Journal of Disability, Community & Rehabilitation*. Volume 6, No 1, (9 s).

Möllås, Gunvie. (2009). "Detta ideliga mötande". *En studie av hur kommunikation och samspel konstituerar gymnasieelevens skolpraktik*. Jönköping University: School of Education and Communication, (295 s). ISBN: 978-91-628-7911-2.

Skolverket (2013). *Arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd*. Stockholm: Skolverket, (70 s). ISBN: 978-91-7559-036-3.

Skolverket. (2010). "Inget slår en skicklig lärare". *En dokumentation av sex konferenser 2010 – tio föreläsares perspektiv*. Stockholm: Skolverket, (84 s).

Skolverket (2009). *Skolan och Aspergers syndrom – erfarenheter från skolpersonal och forskare*. Stockholm: Skolverket, (117 s).

Skolverket (2001). *Tre magiska G:n. Skolans insatser för elever med funktionshinder*. Stockholm: Skolverket, (56 s). ISBN: 91-89314-50-6.

SOU 2010:64. *Se de tidiga tecken - forskare reflekterar över sju berättelser från förskola och skola: delbetänkande*. Stockholm: Fritze, (158 s) (valda delar, c:a 40 s). ISBN: 978-91-38-23444-0.

Valbar skönlitteratur till kursmomentet social utsatthet och funktionshinder (ca 300 s).